

LITERÁRNÍ POJMY

personifikace – připisování lidských vlastností neživým věcem nebo zvířatům (skály uhýbaly, nebe plakalo...)

pohádka – epický smyšlený příběh, ve kterém se objevují nadpřirozené bytosti, většinou končí šťastně, často bojuje dobro se zlem

pověst – epický útvar, vychází z lidové slovesnosti (dříve předáván ústně), mívá pravdivé jádro, zbytek je smyšlený

archaismus – zastaralý výraz (světnice, škorň..)

metafora – přenášení významu na základě vnější podobnosti (oko v polévce, kapka štěstí)

lyrika – druh literatury, vyslovuje básnickovy pocity, nálady, dojmy, nemá děj (lyrické básně..)

epika – druh literatury, má děj, příběh, časové určení.. (romány, povídky...)

lyricko – epická literatura – na pomezí lyriky a epiky (např. básně, které mají děj – Erben: balady v Kytici)

verš – jeden řádek v básni

strofa - (sloka) jeden odstavec v básni složený z několika veršů

rým (druhy rýmu) – zvuková shoda (slabik) na konci veršů, rým střídavý abab, sdružený aabb, obkročný abba, přerývaný abcb/abca

zvukomalba – básnický prostředek - určité hlásky ve verši vyvolají dojem reálného zvuku (na topole podle skal, zelený mužik zatleskal..)

balada – lyricko-epická báseň s ponurým dějem, často s tragickým koncem, tématem jsou nejčastěji hrdinové bojující s osudem a nadpřirozenými silami (Erben, Neruda..)

romance – lyricko-epická báseň, většinou o lásce, má optimističtější děj než balada

bajka – literární útvar, vznikl v 6. století p.n.l., zakladatelem Ezop, jedná se o příběh, kde vystupují zvířata mající lidské vlastnosti, bajka obsahuje ponaučení

alegorie – jinotaj, myšlenka skrytá v textu, např. chování lidí je zobrazováno na chování zvířat, hmyzu..

ohlasová poezie – napodobuje a inspiruje se lidovou tvorbou (básně, např.. Čelakovský - Ohlasy písní ruských, českých)

byliny – ruské epické básně o hrdinech a jejich činech

povídka (autobiografická, realistická) – epický útvar kratšího rozsahu (kratší próza), jednodušší děj,

autobiografická – ze života autora, realistická – odráží opravdový život a vztahy lidí

vědeckofantastická literatura – (science – fiction) – čerpá z poznatků vědy a techniky, vyskytují se v ní i vynálezy, které nejsou člověku dosud známé, děj je často zasazen mimo současnost (budoucnost, vesmír..)

ilustrace – výtvarný doprovod knihy, cílem je text učinit srozumitelnějším, zpřesnit (kresby, malby...)

cestopis – prozaický literární žánr zachycující popis autorovy cesty do cizích zemí (kulturní, národopisné a zeměpisné zvláštnosti..)

prolog – uvádí drama, předmluva

epilog – doslov, závěr dramatu

premiéra – první představení

derniéra – poslední představení

monolog – hovor jedné postavy

dialog – rozhovor dvou nebo více postav

komedie – dramatický žánr, humorné prvky, většinou končí šťastně

tragédie – dramatický žánr, závažný děj, tragický osud hrdiny

činohra – dramatický útvar, na jevišti se jedná a mluví

novela – prozaický žánr středního rozsahu, více postav než v povídce, poutavý příběh, popisy prostředí

román – prozaický žánr delšího rozsahu, hlavní i vedlejší postavy, více dějových odboček, popisy prostředí (vesnický román, historický román, detektivní román...)

románová kronika – prozaický žánr, který zachycuje celé generace jednotlivých postav, široký záběr (např. Cirkus Humberto)

epos – epická veršovaná skladba, většinou o hrdinech, hrdinských činech a válkách (Epos o Gilgamešovi)

anafora – opakování slova nebo skupiny slov na začátku veršů jdoucích po sobě

oxymóron – protimluv, spojení slov, jejichž význam si odporuje (u pramene jsem a žízní hynu, zbertěné harfy tón)

satira – literární žánr, který využívá ironii a výsměch ke kritice nedostatků /společnost, politika../

báchorka – drama (hra) se zpěvy, humorná

LITERÁRNÍ POJMY

personifikace –

pohádka – epický smyšlený příběh, ve kterém se objevují nadpřirozené bytosti, většinou končí šťastně, často bojuje dobro se zlem

– epický útvar, vychází z lidové slovesnosti (dříve předáván ústně), mívá pravdivé jádro, zbytek je smyšlený

archaismus – zastaralý výraz (světnice, škorně..)

– přenášení významu na základě vnější podobnosti (oko v polévce, kapka štěstí)

– druh literatury, vyslovuje básnickovy pocity, nálady, dojmy, nemá děj (lyrické básně..)

epika –

lyricko – epická literatura – na pomezí lyriky a epiky (např. básně, které mají děj – Erben: balady v Kytici)

– jeden řádek v básni

strofa - (sloka) jeden odstavec v básni složený z několika veršů

rým (druhy rýmu) – zvuková shoda (slabik) na konci veršů, rým

abab, sdružený

abba, přerývaný abcb/abca

– básnický prostředek - určité hlásky ve verši vyvolají dojem reálného zvuku (na topole podle skal, zelený mužík zatleskal..)

balada – lyricko-epická báseň s ponurým dějem, často s tragickým koncem, tématem jsou nejčastěji hrdinové bojující s osudem a nadpřirozenými silami (Erben, Neruda..)

romance – lyricko-epická báseň, většinou o lásce, má optimističtější děj než balada

bajka – literární útvar, vznikl v 6. století p.n.l., zakladatelem

, jedná se o příběh, kde vystupují

zvířata mající lidské vlastnosti, bajka obsahuje

alegorie – jinotaj, myšlenka skrytá v textu, např. chování lidí je zobrazováno na chování zvířat, hmyzu..

ohlasová poezie –

byliny – ruské epické básně o hrdinech a jejich činech

povídka (autobiografická, realistická) – epický útvar kratšího rozsahu (kratší próza), jednodušší děj,

autobiografická – ze života autora, **realistická** – odráží opravdový život a vztahy lidí

– čerpá z poznatků vědy a techniky, vyskytují se v ní i vynálezy, které nejsou člověku dosud známe, děj je často zasazen mimo současnost (budoucnost, vesmír..)

ilustrace –

cestopis – prozaický literární žánr zachycující popis autorovy cesty do cizích zemí (kulturní, národopisné a zeměpisné zvláštnosti..)

prolog – uvádí drama, předmluva

epilog – doslov, závěr dramatu

premiéra – první představení

derniéra – poslední představení

– hovor jedné postavy

dialog –

komedie – dramatický žánr, humorné prvky, většinou končí šťastně

tragédie – dramatický žánr, závažný děj, tragický osud hrdiny

činohra – dramatický útvar, na jevišti se jedná a mluví

– prozaický žánr středního rozsahu, více postav než v povídce, poutavý příběh, popisy prostředí

román – prozaický žánr delšího rozsahu, hlavní i vedlejší postavy, více dějových odboček, popisy prostředí (vesnický román, historický román, detektivní román...)

románová kronika – prozaický žánr, který zachycuje celé generace jednotlivých postav, široký záběr (např.

)

epos –

– opakování slova nebo skupiny slov na začátku veršů jdoucích po sobě

oxymóron –

satira – literární žánr, který využívá ironii a výsměch ke kritice nedostatků /společnost, politika../

– drama (hra) se zpěvy, humorná